

לקראת צפייה בשיעור מתמחה

חונך/ת יקר/ה,

תהליך צפייה בשיעור מתמחה מהווה הזדמנות למתמחה להתבונן יחד עםך על תהליך הכנת שיעור והוראתו וללמוד על חוזקותיו ונושאים לשיפור. באינטנסיביות הבית ספרית, מעט מורים נכנסים ללמוד משיעורי צפייה במורים אחרים. בשנת ההתמחות המתמחה זוכה בצפיותיך ומקבל הזדמנות להתבונן על תהליכי הוראתו ולצמוח להיות המורה שחולם להיות.

חשוב לתעד את הצפייה בדו"ח צפייה (הנמצא באתר סטאז'קל), זאת על מנת שיהיה תיעוד לתהליך. דו"ח הצפייה צריך להישאר אצלך לתיק בתיק האישי של המתמחה וכן, יש להעניק למתמחה העתק של דו"ח זה.

בקובץ זה מוצג תהליך צפייה בן ארבעה שלבים.

באיחולי תהליך משמעותי ומלמד למתמחה ולך כאחד.

ארבעת השלבים שיש לערוך בתהליך צפייה משמעותית בשיעור:

1. שיחה מקדימה – תיאום ציפיות לקראת שיעור צפייה
2. צפייה בשיעור
3. הכנה לקראת שיחת המשוב
4. שיחת משוב ולמידה לאחר השיעור

שיחה מקדימה – תיאום ציפיות לקראת שיעור צפייה:

במפגש מקדים זה פתח את השיחה בהתמקדות במתמחה ובתחושותיו לקראת תהליך הצפייה. בזכות שיחה זו על רגשותיו, תפחית מתח וחשש ותקדם אווירה נינוחה המאפשרת למידה אמיתית מתהליך הצפייה בשיעור. ניתן ליצור זאת על ידי שאילת המתמחה מספר שאלות: מה הערך שהוא רואה בתהליך הצפייה וכן, כיצד הוא מגיע לתהליך זה – חושש? שמח על ההזדמנות ללמידה? מוטרד וכדומה.

שיח על ההזדמנות בתהליך זה ומודעות לתחושות המתמחה לקראת הצפייה חשוב לתחושת בטחון ואמון והזדמנות אמיתית ללמידה ושיח פתוח בניכסם לאורך התהליך.

המשך השיחה יתמקד בתיאום ציפיות לקראת השיעור והצפייה בו.

בתיאום ציפיות לקראת התצפית מומלץ כי תתמקדו בשני נושאים עיקריים:

- א. הכיתה והשיעור עצמו – הכרות קצרה שלך עם הכיתה, השיעור המתוכנן והגדרת שניים- שלושה דברים עליהם המתמחה היה מעוניין לזכות בהתבוננות ומשוב.
- ב. התנהלות בשיעור בהקשר לצפייה – מה אומרים לתלמידים לגבי העובדה שנכנסת לכיתה לצפייה? כיצד תתנהל כצופה במהלך השיעור?

לשיחה זו על המתמחה להגיע עם השיעור המתוכנן.

א. הצגת הכיתה והשיעור עצמו:

על הכיתה – הרכב הכיתה, תלמידי חינוך מיוחד משולבים, חוזקות הכיתה ואתגריה.

מטרת השיעור – מה הידע, המיומנויות וההבנה שעל התלמידים לרכוש בשיעור זה? מה הקשר השיעור?

תכנון השיעור – מה מתוכנן מבחינת פעילויות, חלוקת זמנים, כיצד מטרת השיעור מתבטאת בשיעור עצמו, דגשים ושיקולי דעת

הנך יכול להמליץ ולהציע למתמחה, מניסיוןך וידיעותיך על מהלך השיעור ומטרתו.

התמקדות בנושאים עליהם המתמחה מעוניין לקבל משוב – אתגרים לדוגמה – פתיחת השיעור, שילוב כמה שיותר תלמידים במהלך השיעור, התמודדות עם ניהול כיתה, התמודדות עם ההטרואגניות הקיימת בכיתה, דרך ההוראה – האם התלמידים הבינו את החומר ומטרת השיעור הושגה?

התמקדו בשניים-שלושה נושאים – לא יותר...

ב. התנהלות בשיעור בהקשר לצפייה:

✓ כיצד מציגים לתלמידים את העובדה שהנך צופה בשיעור?

תלמידים יכולים לשאול עצמם מדוע המורה הצופה נכנס לשיעור? קרה משהו? החלט ביחד עם המתמחה כיצד מציגים את נוכחותך וצפייתך בשיעור.

✓ התנהלותך כצופה במהלך השיעור:

האם הנך משתתף/מעיר/ או צופה בלבד?

חשוב שתסכם עם המתמחה מה שנכון ומתאים לו.

שאלות שראוי לשאול את המתמחה – מה ייחשב בעיניך כהליך צפייה הוגן ואיכותי? מה הציפיות שלך ממני בתהליך? למה אתה זקוק ממני כדי שתלמד מהתהליך בצורה הטובה ביותר ותרגיש בנוח? מה עלול לבלום את הלמידה שלך?

בקשות, רצונות ומשהו להוסיף

2. מהלך השיעור:

התנהלותך בשיעור בהתאם להחלטות אותן החלטת עם המתמחה בשיחת תיאום הציפיות לקראת השיעור.

במהלך תיעוד השיעור השתדל לכתוב את המתבצע בשיעור ופעילות המורה והתלמידים מבלי לנקוט עמדה ולהיות שיפוטי אלא, באופן אובייקטיבי ככל שניתן. חפש באופן מאוזן התנהגויות הוראה יעילות והתנהגויות הוראה לא יעילות.

3. הכנה לקראת שיחת המשוב:

לפני שיחת המשוב עצמה, חשוב שתתכונן לשיחה זו – ראית דברים רבים במהלך ההכנה לשיעור והצפייה עצמה וכעת עליך להתבונן על הדברים ולהחליט במה להתמקד – מה הדברים שיהיה הנכון ביותר להתמקד בהם, בשלב זה, לשם צמיחתו האישית והמקצועית של המתמחה? חשוב שתתמקד באותם הנושאים שהמתמחה ביקש שתתמקד בהם. אם ראית דבר נוסף שיכול להצמיח את המתמחה, לדבר עליו, אך זכור שכולנו יכולים להפנים מעט שינויים בזמן נתון.

מטרות שיחת המשוב:

- קידום צמיחה והתפתחות אישית של המתמחה
 - קידום הוראה איכותית של המתמחה
 - עידוד המתמחה להמשיך צמיחה והתפתחות לאור התצפית וההכרות שלך עמו – התמקדות בנקודות חוזק
 - איתור נקודות לשיפור והגדרתן כיעד ואתגר עתידי
 - מתן דוגמאות וייצוגים אובייקטיביים מהשיעור על התנהלות המתמחה – יכול להיות גם תוצרי תלמידים
- חלק משמעותי מתהליך הצפייה בשיעורי מתמחה הינו היכולת שלו להתפתחות, צמיחה, למידה ורפלקציה עצמית ולכן, השקע מחשבה על יכולת המתמחה להתבוננות ורפלקציה עצמית.
- להכנת שיחת המשוב ניתן להיעזר בנספח בקובץ זה – נקודות להערכת השיעור וכן, בכלי לניתוח הערכה של ראמ"ה. (הנמצא בטפסים [שבסטאז'קל](#))

4. שיחת משוב ולמידה לאחר השיעור:

תזמון שיחת המשוב - מומלץ כי שיחת המשוב על השיעור לא תעשה מיד לאחריו, אלא שיינתן לכם ולמתמחה זמן לעבד את השיעור וללמוד עליו וממנו. יחד עם זאת אל תדחו שיחה זו – חשוב לקיים שיחת משוב עד יומיים שלושה מהתצפית, כי לאחר מכן דברים נשכחים..

חשוב ששיחת המשוב תתקיים בזמן בו הנך פנוי להיות עם המתמחה ותהיה אווירה של בטחון ואמון – רק כך המתמחה יוכל ללמוד ולצמוח משיחה זו. שיחה זו צריכה להתקיים ברגישות והכלה

כללים לשיחה:

- ✓ המתמחה הוא הפעיל והחונך מניע התבוננות וחשיבה רפלקטיבית
 - ✓ שאל שאלות פתוחות ומעוררות חשיבה
 - ✓ חשוב שהמתמחה יגיע בכוחות עצמו לתובנות הנדרשות על פני מצב שאתה אומר לו מה היה עליו לעשות
 - ✓ ככל שהמתמחה הוא זה היוצר את האלטרנטיבות להתנהגויות הוראה יעילות – הסיכוי שהוא יישם אותן בעתיד עולה.
 - ✓ היה ממוקד בהקשבה למתמחה ממקום אמפטי
 - ✓ באר דברים שעלו בתצפית והתבוננו עליהם יחדיו
- המשוב צריך להיות "מרק" – ממוקד, רפלקטיבי (באמצעות שאלות פתוחות המעוררות רפלקציה ולא אמירות סגורות), קצר

מה לא לעשות?

- ✓ אל תתמקד בך – המקום הוא של המתמחה ומה עשית בעבר או מה היית עושה במקומו אינם העניין בשיחה זו.
 - ✓ התמקד באמירות שלוקחות את המתמחה קדימה ולא אחורה
- סיכום השיחה בהתבוננות קדימה – המתמחה יסכם את השיחה במספר דברים אותם הוא לוקח עימו ליישום בכיתה – בתהליך הוראתו, בהכנת שיעוריו וכדומה.
- במפגשים הבאים בתהליך החניכה תתבוננו יחדיו על יישום היעדים שבחר המתמחה.

נספח - נקודות להערכת השיעור:

א. ידע מקצועי – תכנון השיעור והוראתו -

ארגון השיעור – שיעור מובנה ומאורגן, עבודה בהתאם לתכנון השיעור.

הוראת השיעור – שיעור מעניין, מגוון, שימוש במספר דרכי הוראה והמחשת החומר הנלמד, שימוש במגוון פעילויות במהלך השיעור, הוראת החומר הלימודי באופן בהיר ומובן, קישור החומר הלימודי לתלמידים ועולמם, לנושאים שנלמדו בעבר או לתחומי דעת אחרים.

ידע מקצועי בתחום הדעת – בעל ידע מקצועי בתחום הדעת, שימוש נכון במושגים והמחשתם.

הנחיית דיון, שיח לימודי בכיתה – מפתח שיח ודיון בדרכים מגוונות, מתייחס לדברים הנאמרים על ידי התלמידים, מסכם את עיקרי הדברים.

ב. ניהול כיתה, יחס לתלמידים והתנהלות מקצועית – המורה כמנהיג בכיתה

יחס לתלמידים – קשוב לתלמידים, רגיש, מכבד ואכפתי לצורכיהם, מגיב בהתאמה לצרכים העולים במהלך השיעור. משרה אווירה נעימה בכיתה ובמהלך השיעור, משתף את מרבית התלמידים ויוצר שיתוף פעולה של התלמידים בלמידה ובשיעור, מעודד את התלמידים לעבודה שיתופית.

הובלת השיעור והתמודדות עם קשיים – מכוון ומוביל את השיעור, מתמודד עם בעיות משמעת וקשיים העולים במהלך השיעור, מתנסח באופן ברור ובהיר ובשפה המותאמת לשכבת גיל התלמידים.

משוב לתלמידים – מעניק משוב והערכה מקדמי למידה – בהירים וברורים – משוב המביע שבח ומשוב המתקן ומשפר, שואל שאלות המקדמות הבנה, מוודא כי התלמידים אכן הבינו את החומר הנלמד.

התנהגות מקצועית בהוראה בכיתה – פועל בשיקול דעת ובאופן מושכל על פני אימפולסיביות.

ג. משוב ורפלקציה אישית על השיעור

כיצד המתמחה חווה שיעור זה? מה היה עושה אחרת? מה לוקח לעתיד משיעור זה?

רפלקציה על תהליך הצפייה – שיחת ההכנה לקראת השיעור, הצפייה בשיעור, המשוב הנוכחי